

PRZYGŁAD PRASY ZAGRANICZNEJ

CODZIENNY BIULETYN
WYDZIAŁU PRASOWEGO

MINISTERSTWA SPRAW ZAGRANICZNYCH

Rok VIII

Warszawa, czwartek 16 marca 1933 r.

Nr. 62

ADRES REDAKCJI: ul. Marsz. Focha 1. Telefon 545-90 wewn. Nr. 16

TREŚĆ: Sprawy polskie: Polska a Gdańsk. — Polska a państwa bałtyckie. — Sytuacja polityczna w Polsce. — Zagadnienia ogólne: Sprawa rozbrojenia. — Polityka zagraniczna Rzeszy. Niemcy a Z. S. R. R. Francja a Niemcy. — Sytuacja polityczna na Litwie. Litwa a Niemcy.

SPRAWY POLSKIE

POLSKA A GDAŃSK.

Danziger Neueste Nachrichten 15.III piszą, że pomimo osiągnięcia w Genewie porozumienia co do opuszczenia dziś Westerplatte przez dodatkową załogę polską dotąd zawiadomienia urzędowego ze strony Polski nie otrzymano. Poza to pismo w pochwalnych słowach charakteryzuje zachowanie się w Genewie prezydenta Ziehma, podkreślając niezadowolenie prasy narodowo-demokratycznej polskiej i spokojny ton prasy rządowej.

Danziger Volkstimme 15.III pisze, że załatwienie sprawy w Genewie wywołało wielkie zadowolenie w kołach gdańskich, zwłaszcza wobec szybkiego zlikwidowania incydentu, który odezwał się głośnie echem nietylko w Gdańsku, ale i poza jego granicami i wywołał widmo poważnych komplikacji. Pismo podkreśla również wielkie znaczenie oświadczeń, złożonych wczoraj przez poszczególnych członków Rady Ligi. Co do policji portowej, to pismo ogranicza się do stwierdzenia, że żądania Polski co do stwierdzenia, że w danej sprawie dokonano „action directe”, zostało przez Radę odrzucone, zaś cała sprawa ma wejść na drogę postępowania zwykłego przy zachowaniu stanu poprzedniego, to znaczy poddanie policji portowej zwierzchnictwu Rady Portu.

Danziger Allgemeine Zeitung 15.III podnosi „zwycięstwo”, jakie w Genewie odniósł Ziehm i stwierdza, że przyczyniło się do tego bardzo poważnie zachowanie porządku i spokoju w Gdańsku. Nie czas obecnie rozważać, czy Polska miała na widoku sprowokowanie Gdańska, lub Niemiec, czy też chciała użyć sprawy wzmocnienia straży na Westerplatte jako obiektu kompensacyjnego w celu przeprowadzenia żądania co do policji portowej, czy też — przez wzmocnienie oddziałów na Westerplatte — uczynienie z Gdańska polskiej bazy wojskowej. Pewnym jest jedno, że Polska przez ten krok przedsięwzięła nowy atak przeciw niezależności i terytorjalnej nietykalności Wolnego Miasta. W zabiegu tym jednak nie za-

bezpieczyła sobie poparcia ze strony Francji. Zarówno ogólne położenie polityczne, jak również rozwój wypadków w Rzeszy sprawiają, że Francja obecnie nie zdradza skłonności do rozpalania pożaru, którego zasięg nie dałby się przewidzieć... To zmusiło polskiego ministra do cofnięcia się i skierowania sprawy policji portowej na tory normalnego postępowania, co zdaniem pisma odpowiada całkowicie gdańskiemu punktowi widzenia.

Danziger Neueste Nachrichten 15.III podaje krótką wiadomość, że po mozolnych i długotrwałych pertraktacjach, trwających wczoraj do późnego wieczora w Genewie między min. Beckiem a wysokim komisarzem Rostingiem, ustalone miało być, że załoga polska w dniu dzisiejszym doprowadzona zostanie do pierwotnej liczebności.

Prasa angielska z 15.III omawia załatwienie konfliktu polsko-gdańskiego przez Ligę tylko w krótkich, obiektywnych depeszach bez komentarzy. Wszystkie depesze podkreślają o zobowiązaniu się prezydenta Ziehma w odpowiedzi na żądanie min. Becka do gwarantowania bezpieczeństwa składów amunicji polskiej na Westerplatte przez senat gdański.

Le Journal 15.III w koresp. z Genewy, omawiającej sprawę rozstrzygnięcia konfliktu na Westerplatte, stwierdza, że triumf odnoszą Niemcy. Wczorajsze posiedzenie Rady Ligi było — według korespondenta — manifestacją słabości jednej ze stron. Nie było żadnych debat, Rada ograniczyła się do zarejestrowania decyzji, narzuconej Polsce pod groźbą surowego rozpatrzenia nieprzychylnego rządowi polskiemu raportu Simona. Dziennik stwierdza, że na pytanie min. Becka, czy senat Gdańska ma zamiar zachować porządek w Gdańsku, Ziehm odpowiedział, że żadnego zakłócenia spokoju nie było i że taki stan może zagwarantować nadal. Stanowisko Polski — zdaniem koresp. — nie było słuszne, ponieważ gdyby krok jej na Westerplatte miał rzeczywiście charak-

ter tylko ostrzeżenia, to powinna była wycofać swoje posiłki, nie czekając na presję w tym kierunku. Co się tyczy sprawy „rzekomej koncesji” w związku z przywróceniem policji portowej, to dziennik uważa, że w rzeczywistości koncesja ta jest iluzoryczna, gdyż sir Simon nie potępił decyzji władz gdańskich zastąpienia policji specjalnej, utworzonej w r. 1923, przez policję czysto gdańską.

Frankfurter Ztg. 15.III pisze, że debata w Genewie nad sprawą Westerplatte wyjaśniła się rychło dzięki stanowisku min. Becka, który wskazał na tymczasowość zarządzenia polskiego oraz oświadczył gotowość Polski do przywrócenia stanu poprzedniego.

Izwiestja 15.III w koresp. z Genewy, donoszącej o kompromisie polsko-gdańskim, twierdzą, że doszedł on do skutku pod naciskiem Anglii i Francji, które wobec ogólnie naprężonej sytuacji międzynarodowej chciały uniknąć specjalnego zastrzeżenia na odcinku polsko-niemieckim. Dziennik zaznacza, że Polska ustąpiła wzajemian za przywrócenie status quo w sprawie policji portowej oraz podkreśla specjalnie oświadczenie Paul-Boncoura o pojednawczym stanowisku Polski.

Prawda 14.III p. t. „Zaostrzenie sytuacji w Gdańsku” cytuje artykuł „Dziennika Bydgoskiego” o przygotowywanych wystąpieniach hitlerowców w Gdańsku.

Neue Freie Presse 14.III w depeszy z Genewy podaje decyzję Rady Ligi Nar. w sprawach polsko-gdańskich p. n. „Przeciwostrakratowe wystąpienie Polski. Stwierdzenie w Radzie L. N.”

Ten sam dziennik zamieszcza depeszę własnego koresp. z Genewy, który o załatwieniu sporów gdańskich informuje p. n. „Kompromiss in der Westerplattentaffäre”.

Wiener Neueste Nachrichten 15.III w kor. z Berlina pisze, że decyzja Rady Ligi Narodów w sprawie sporu gdańsko-polskiego została w Berlinie przyjęta z żywym zadowoleniem. Decyzję tę dziennik uważa za porażkę Polski. „Znamienne jest, że nawet Francja musiała przyłączyć się do decyzji przeciwko Polsce”. Pismo domaga się usunięcia magazynu amunicji w Westerplatte i przeniesienia go do Gdyni.

Sieгодня 15.III zamieszcza na czele numeru komunikat telegraficznej agencji łotewskiej o załatwieniu przez Radę Ligi Nar. spraw polsko-gdańskich p. n. „Polska nie jest uprawniona do wzmocnienia swej ochrony wojskowej na Westerplatte”.

POLSKA A PAŃSTWA BAŁTYCKIE

Lietuvos Aidas 14.III podaje streszczenie głosów prasy łotewskiej i estońskiej w sprawie wysuniętego w parlamencie szwedzkim wniosku utworzenia

związku państw bałtycko-skandynawskich. Dziennik wskazuje m. inn. na artykuł łotewskiego organu sfer wojskowych „*Latvijas Kareivis*”, który pisząc o nastrojach panujących w Estonii podkreślił, że tam powszechną jest opinia o konieczności wciągnięcia Polski do projektowanego związku państw bałtycko-skandynawskich.

„*Latvijas Kareivis*” pisze: „Społeczeństwo estońskie rozumie, że konflikt o Wilno jest dużą przeszkodą do przystąpienia Litwy do projektowanego bloku, lecz Litwa winna jednak zastanowić się poważnie nad tem, czy warto dla konfliktu wileńskiego ryzykować, być może, losem całego państwa”.

Lietuvos Aidas 14.III informuje o wywiadzie, udzielonym przez litewskiego posła w Tallinie współpracownikowi pisma estońskiego „*Vaba Maa*”, podkreślając, że poseł litewski zaznaczył m. inn.: „Litwa zawsze była zwolenniczką związku państw bałtyckich, wszelako w tej dziedzinie trudno było dotychczas cokolwiek osiągnąć, a to ze względu na winę Polski”.

Lietuvos Žinios 14.III w notatce p. n. „Polacy wciąż pragną otwarcia spławu drzewa Niemnem” podkreśla, że — wobec nieudania się drzewnym kupcom polskim pomyslnego załatwienia z rządem litewskim sprawy spławu — obecnie rozpoczął odpowiednie posunięcia w tym kierunku poseł polski w Rydze.

Prasa niemiecka z 15.III podaje wiadomość o mowie min. Zauniusa, w której tenże zaznaczył m. inn., że podczas obrad genewskich w sprawie konfliktu mandżurskiego podkreślił analogję, jaka zachodzi pomiędzy konfliktem mandżurskim a sprawą wileńską. Zaunius miał oświadczyć dalej, że nie odpowiadają prawdzie pogłoski o polepszeniu się w ostatnich czasach stosunków polsko-litewskich. Bez zwrotu Wilna — mówił minister — nie może być mowy o nawiązaniu stosunków z Polską. Co się tyczy stosunków z Niemcami, nie należy oczekiwać żadnych niespodzianek. Sprawa Kłajpedy odgrywa w Niemczech drugorzędną rolę.

SYTUACJA POLITYCZNA W POLSCE.

The Manchester Guardian 15.III w drugim z serii artykułów o mniejszości ukraińskiej w Małopolsce Wschodniej (por. „Przeł. Prasy Zagr.” Nr. 61) insynuuje, że Polacy usiłują zniszczyć kulturę ukraińską. Dziennik opisuje drobniaczkowo rzekome metody okrucieństwa i znęcania się Polaków nad mniejszością ukraińską.

Vossische Ztg. 14.III w koresp. z Warszawy streszcza motywy, które kierowały się koła rządowe w wysunięciu wniosku o udzielenie rządowi obszernych pełnomocnictw.

ZAGADNIENIA OGÓLNE

SPRAWA ROZBROJENIA.

The Daily Telegraph 15.III uważa, że przypuszczenia, jakoby Niemcy były w stanie zaatakować Francję lub Polskę, są bezpodstawne. Niemcy — pisze dziennik — nie czują się dzisiaj na siłach, — natomiast w razie francuskiej odmowy przyjęcia konwencji rozbrojeniowej — Niemcy rozpoczęłyby się poważnie zbroić.

The Times 15.III wyraża życzenie, aby nastąpi-

ło jaknajprędzej spotkanie między Mussolinim i Mac Donaldem, gdyż tylko wspólna akcja angielsko-włoska może — zdaniem dziennika — uratować konferencję rozbrojeniową. Dziennik przypisuje Mussolinimu ważną rolę przekonania Hitlera, (który spogląda na Mussolinięgo jak na swego mistrza), aby Niemcy nie czyniły obstrukcji przy zawieraniu konwencji. Dziennik daje także do zrozumienia, że rola W. Brytanji polega na przekonaniu innych państw, czyli przede wszystkim Francji, aby nie czyniono Niemcom trudności w zakresie równouprawnienia.

L'Echo de Paris 15.III w art. Pertinax'a twierdzi, że propozycja Mac Donalda ułagodzenia włoskiego i niemieckiego faszyzmu osłabieniem obrony narodowej Francji jest czemś, co przekracza dozwolone granice. Angielski minister proponuje z całym spokojem, ażeby Francja wyrzekła się tej jedynej rzeczywistej gwarancji bezpieczeństwa, jaką stanowi obecnie jej armja, za cenę hipotezy, że dwie dyktatury zechcą wtedy może wejść na drogę więcej pacyfistyczną. Jeżeli hipoteza ta nie stanie się rzeczywistością, to Mac Donald nie poczuwałby się wcale do odpowiedzialności. Jakim więc prawem robi on podobne propozycje.

Izwiestja 14.III w korespondencji z Genewy z ironją wyrażają się o planie Mac Donalda „zbawienia” konferencji rozbrojeniowej. Plan ten otoczony jest tajemniczością i nic o nim niewiadomo prócz tego, że ma wszystkich zadowolnić. Istnieją również dwa inne plany francuski i włoski, mające ratować konferencję. Plan francuski polega na opracowaniu konwencji, która zostałaby przyjęta przez większość uczestników konferencji. Natomiast plan włoski zmierza do zamaskowanego odroczenia konferencji przez zawieszenie jej prac politycznych przy jednoczesnym kontynuowaniu prac technicznych.

POLITYKA ZAGRANICZNA RZESZY. NIEMCY A Z. S. R. R.

Izwiestja 14.III komentują wiadomość ag. ATE o antysowieckiej konferencji Rosenberga z przedstawicielami faszyzmu w Lokarno. Dziennik uważa wiadomość tę za prawdopodobną, gdyż jest ona zgodna ze wszystkim, co wiadomo o działalności Rosenberga. Tego rodzaju niepoważnymi wystąpieniami wypada zajmować się tylko dlatego, że zatruwają one atmosferę międzynarodową.

Siedziemia 14.III p. t. „Polska otrzyma Ukrainę, a Niemcy polski korytarz?” zamieszcza na pierwszej stronie obszernie doniesienie o sensacyjnej konferencji, jaka miała się odbyć pomiędzy ministrem Goeringiem a ambasadorem francuskim, Francois Poncet w sprawie wymiany Ukrainy na „korytarz” polski. Dziennik zamieszcza również komentarz „Prawdy” na ten temat i pisze, że cała sprawa jest jednym z symptomatów naprężenia, jakie panuje w Europie, którego podłożem jest niepewność co do najbliższych posunięć rządu Hitlera w dziedzinie polityki zagranicznej.

FRANCJA A NIEMCY.

Deutsche Tageszeitung 15.III pisze, że francuski protest z powodu zejść w Kehl nie powinien być uważany za oznakę istotnego zagrożenia, lecz jest to objaw uporczywego dążenia Francji do hegemonji w Europie i stąd wypływa jej przeciwstawianie się wszelkim przejawom niemieckiej działalności wojskowej. Od szeregu tygodni urabiają Francuzi nastroje wojenne z powodu narodowego odradzania się Niemiec i mówią nawet o wojnie prewencyjnej. Lecz to wszystko należy traktować jako akcję przeciw rozbrojeniu a za utrzymaniem francuskiej przewagi. To też rząd niemiecki w swej odpowiedzi dał Francji zasłużoną odprawę.

Deutsche Allg. Ztg. 16.III pisze, że art. 43 trzeciej części traktatu wersalskiego bynajmniej nie może odnosić się do manifestacji w Kehl, jak to twierdzi rząd francuski w swym proteście. To niemieckie-

mu ministrowi spraw zagr. ułatwiło zadanie odrzucenia francuskiej skargi, która powstała raczej z powodu przesadnego przedstawienia położenia przez prasę.

Der Tag 16.III w art. p. n. „Ofenzywa” pisze, że atak Francji na niemieckie organizacje narodowego frontu jest uderzeniem w próżnię. Niema sensu, aby Niemcy przeczyły istnieniu Stahlhelmu, oddziałów szturmowych i innych podobnych związków. Żaden rozsądny człowiek we Francji nie myśli dzisiaj serjo o tem, aby w Genewie żądano przeprowadzenia klauzul traktatu wersalskiego lub zastosowania sankcyj w razie ich naruszenia.

SYTUACJA POLITYCZNA NA LITWIE. LITWA A NIEMCY.

Folksblat 14.III (Kowno) w art. p. n. „Hitler a Litwa” podkreśla stanowisko Hitlera, według którego przyszłość Niemiec leży na wschodzie i pisze: „Marzy on o nowym wypadzie Niemiec na wschód, na taką mniej więcej skalę, jak w średniowieczu, gdy niemiecka kolonizacja i germaniz. krajów słowiańskich i staropruskich dała Niemcom około 40 procent ich obecnego terytorjum... Ta niemiecka orientacja wschodnia stanowi wielkie niebezpieczeństwo dla Litwy, przede wszystkim z punktu widzenia sprawy Kłajpedzkiej. Kłajpeda jest najślabszym punktem systemu powersalskiego. Faszyści niemieccy mogą tam wtargnąć, bez obawy wywołania wojny europejskiej”. W d. c. dziennik zapytuje: „Kto w Europie wznieci pożar wojny z powodu jakiegoś niejasnego powstania w Kłajpedzie? Gdzie są poręczyciele, którzy z bronią w ręku broniliby praw litewskich do Kłajpedy?” i pisze: „Już w roku ubiegłym faszyści, którzy rządzą obecnie w Niemczech, żądali wysłania do Kłajpedy dywizji wschodnio - pruskiej, której dowódca jest obecnie ministrem wojny. Inni żądali, aby nie wysłano wojska, lecz 20 tysięcy ludzi, którzy przeprowadziliby w Kłajpedzie małą rewoltę i tem zakończyli sprawę. Wszystko to spełzło wówczas na niczem. Do niedawna jeszcze socjaliści narodowi stawiali sobie wzajemnie zarzuty, iż pominięto wówczas sposobność odzyskania Kłajpedy bez hałasu. Powstaje kwestja, co myślą ci sami ludzie obecnie, gdy stoją u steru? Niebezpieczeństwo dla Kłajpedy jest tem większe, że Hitler musi czegoś dokonać i każdy sukces, nawet najmniejszy, jest dla niego bardzo ważny”.

Lietuvos Žinios 14.III w notatce p. n. „Niemcy rozpoczęli aresztowania obywateli litewskich” donosi o aresztowaniu w Berlinie kilku Żydów, obywateli litewskich, którym czyniony jest zarzut współpracy w niemieckich pismach socjaldemokratycznych. Dziennik podkreśla, że rząd niemiecki zaproponował rządowi litewskiemu „zabranie” z Niemiec aresztowanych obywateli litewskich.

Dzień Kowieński 13.III informuje o przebiegu walnego zgromadzenia Zjednoczenia studentów Polaków przy uniwersytecie kowieńskim, podkreślając m. inn., że zgromadzenie — w związku z zamierzonym ograniczeniem swobody używania języków mniejszościowych na terenie uniwersytetu — powzięło rezolucję, zapowiadającą stanowcze przeciwstawienie się przez młodzież polską na Litwie wszelkim zakusom na przyrodzone prawo używania języka ojczystego.

... w sprawie ...

... w sprawie ...

SYTUACJA POLITYCZNA NA LITWIE

... w sprawie ...

... w sprawie ...

... w sprawie ...

... w sprawie ...

POLITYKA ZAGRANICZNA KRAJU

... w sprawie ...

FRANCJA A NIEMCY

... w sprawie ...

... w sprawie ...